

(ร่าง)

คู่มือขอการอนุญาต

โครงการเหมืองแร่หรืออุตสาหกรรมพื้นฐานที่อาจเกิดผลกระทบรุนแรง

ตามรัฐธรรมนูญมาตรา 67 วรรค 2

ผลจากการที่รัฐธรรมนูญฉบับ ปี 2550 ประกาศใช้เมื่อวันที่ 24 สิงหาคม 2550 กำหนดไว้ใน มาตรา 67 ว่า “สิทธิของบุคคลที่จะมีส่วนร่วมทั้งกับรัฐและชุมชนในการอนุรักษ์ บำรุงรักษาและการได้ ประโยชน์จากทรัพยากรธรรมชาติและ ความหลากหลายทางชีวภาพ และในการคุ้มครองส่งเสริม และรักษาคุณภาพสิ่งแวดล้อม เพื่อให้การดำรงชีพอยู่ได้อย่างปกติและต่อเนื่องในสิ่งแวดล้อมที่จะ ไม่ก่อให้เกิดอันตรายต่อสุขภาพอนามัย สวัสดิภาพ หรือคุณภาพชีวิตของคนย่อมได้รับความ คุ้มครองตามความเหมาะสม” และวรรคสองระบุว่า “การดำเนินโครงการหรือกิจกรรมที่อาจ ก่อให้เกิดผลกระทบต่อชุมชนอย่างรุนแรงทั้งทางด้านคุณภาพสิ่งแวดล้อม ทรัพยากรธรรมชาติ และ สุขภาพ จะกระทำมิได้ เว้นแต่จะได้ศึกษาและประเมินผลกระทบต่อคุณภาพสิ่งแวดล้อมและ สุขภาพของประชาชนในชุมชน และจัดให้มีกระบวนการรับฟังความคิดเห็นของประชาชนและผู้มี ส่วนได้เสียก่อน รวมทั้งได้ให้โอกาสการอิสระซึ่งประกอบด้วยผู้แทนองค์การเอกชนด้าน ทรัพยากรธรรมชาติหรือด้านสุขภาพ ให้ความเห็นประกอบก่อนมีการดำเนินการดังกล่าว” และ พรบ. สุขภาพแห่งชาติ พ.ศ. 2550 ทำให้มีการเปลี่ยนแปลงครั้งสำคัญในการจัดทำรายงานการ วิเคราะห์ผลกระทบสิ่งแวดล้อมโครงการต่างๆ ตลอดจนขั้นตอนในการพิจารณาให้ความเห็นของ รายงานการวิเคราะห์กระทบสิ่งแวดล้อมดังกล่าว

กรมอุตสาหกรรมพื้นฐานและการเหมืองแร่ จึงได้รวบรวมกฎระเบียบ และกฎหมายที่ เกี่ยวข้องขึ้นเพื่อจัดทำเป็นคู่มือสำหรับผู้ประกอบการ และผู้ที่เกี่ยวข้องได้ สามารถปฏิบัติให้ถูกต้อง ครบถ้วน ตามที่รัฐธรรมนูญ 2550 กำหนดไว้ ดังนี้

การขออนุญาตทำเหมืองแร่

ผู้ขอยื่นคำขอประทานบัตรพร้อมเอกสาร ประกอบคำขอ เจ้าพนักงานอุตสาหกรรมแร่ ประจำท้องที่จะต้องดำเนินการ เป็น 8 ขั้นตอน ดังนี้

1. เจ้าพนักงานอุตสาหกรรมแร่ประจำท้องที่

- รับคำขอ
- นัดผู้ขอเพื่อนำรังวัดกำหนดเขต
- ทำการรังวัด ทำการไต่สวน และจัดทำแผนที่

2. แจ้งหน่วยราชการที่เกี่ยวข้องพร้อมทั้งแจ้งผู้ขอดำเนินการดังนี้

หน่วยราชการที่เกี่ยวข้อง

- พื้นที่อยู่ในความรับผิดชอบของกรมป่าไม้ ผู้ยื่นคำขอต้องดำเนินการติดต่อกรมป่าไม้ พิจารณาอนุมัติให้เข้าทำประโยชน์หรืออยู่อาศัยในเขตป่าไม้
- หรือพื้นที่อยู่ในความดูแลของหน่วยราชการอื่น ผู้ยื่นคำขอต้องดำเนินการติดต่อส่วนราชการนั้นเพื่อพิจารณาให้ความเห็นชอบ
- หรือพื้นที่อยู่ในที่ดินกรรมสิทธิ์หรือสิทธิครอบครองของบุคคลอื่น ผู้ยื่นคำขอต้องนำหนังสืออนุญาตของผู้มีสิทธิในที่ดินนั้น และมีคำรับรองของนายอำเภอประจำท้องที่มาแสดงประกอบการอนุญาต
- สถาปนาหรือองค์การบริหารส่วนตำบลพิจารณาให้ความเห็นชอบ
- จังหวัดดำเนินการแจ้งให้อำเภอและกำนันท้องที่ปิดประกาศ ณ ที่ว่าการอำเภอหรือที่ว่าการกิ่งอำเภอและที่ทำการกำนันท้องที่แห่งละหนึ่งฉบับเป็นเวลา 20 วันทำการ

ผู้ขอจัดทำเอกสารส่งให้เจ้าพนักงานอุตสาหกรรมแร่ประจำท้องที่ ดังนี้

- แผนผังโครงการทำเหมืองและรายการคำนวณอายุประทานบัตร
- รายงานลักษณะธรณีวิทยาแหล่งแร่
- **รายงานการวิเคราะห์ผลกระทบสิ่งแวดล้อมและสุขภาพ**

3. เจ้าพนักงานอุตสาหกรรมแร่ประจำท้องที่รวบรวมเอกสารส่งไปกรมอุตสาหกรรมพื้นฐานและการเหมืองแร่

- กรณีเป็นรายงานการวิเคราะห์ผลกระทบสิ่งแวดล้อมและสุขภาพให้กรมส่งไปยังสำนักงานนโยบายและแผนทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม และองค์การอิสระด้านสุขภาพเพื่อพิจารณาให้ความเห็นชอบ
- กรมอุตสาหกรรมพื้นฐานและการเหมืองแร่ จัดทำกระบวนการรับฟังความคิดเห็นของผู้มีส่วนได้เสีย

4. สำนักเหมืองแร่และสัมปทาน กรมอุตสาหกรรมพื้นฐาน และการเหมืองแร่ ตรวจสอบเอกสารพร้อมทั้งหนังสือเห็นชอบรายงานการวิเคราะห์ผลกระทบสิ่งแวดล้อมจากสำนักงานนโยบายและแผนทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม และหนังสืออนุญาตให้ใช้พื้นที่จากกรมป่าไม้ และหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง กรณีเป็นพื้นที่ของหน่วยงานนั้น ๆ
5. คณะกรรมการพิจารณาเกี่ยวกับการขอสิทธิสำรวจและทำเหมืองแร่ของกรมอุตสาหกรรมพื้นฐาน และการเหมืองแร่พิจารณาก่อนนำเสนอคณะกรรมการตามพระราชบัญญัติแร่
6. คณะกรรมการตามพระราชบัญญัติแร่เสนอความเห็นต่อ รัฐมนตรีว่าการกระทรวงอุตสาหกรรมเพื่อพิจารณาอนุญาตประทานบัตร
7. กรมอุตสาหกรรมพื้นฐานและการเหมืองแร่สอบถามปัญหาในด้านมวลชนหรือการคัดค้านของราษฎรจากสำนักงานอุตสาหกรรมจังหวัด
8. รัฐมนตรีว่าการกระทรวงอุตสาหกรรมอนุญาตประทานบัตร

เอกสารที่ใช้ประกอบคำขอประทานบัตร

กรณีบุคคลธรรมดา

- สำเนาบัตรประจำตัวประชาชน
- สำเนาทะเบียนบ้าน
- สำเนาหนังสือรับรองการเป็นสมาชิกสภาการเหมืองแร่
- หลักฐานที่เชื่อถือได้ว่าพบแร่ หรือมีแร่ชนิดที่ประสงค์จะเปิดการทำเหมืองในเขตคำขอนั้น
- สำเนาหนังสือมอบอำนาจที่ทำตามแบบที่อธิบดีกรมอุตสาหกรรมพื้นฐานและการเหมืองแร่กำหนด ในกรณีที่ได้อำนาจให้บุคคลอื่นยื่นคำขอแทน

กรณีนิติบุคคล

- สำเนาหนังสือบริคณห์สนธิและข้อบังคับของบริษัท
- สำเนาหนังสือสำคัญการจดทะเบียนนิติบุคคล
- สำเนาหนังสือรับรองของนายทะเบียนหุ้นส่วนบริษัท แสดงรายชื่อกรรมการผู้มีอำนาจลงนาม (สำเนาหนังสือรับรองต้องไม่เกิน 6 เดือน)
- สำเนาบัญชีรายชื่อผู้ถือหุ้นที่นายทะเบียนหุ้นส่วนบริษัทรับรอง
- สำเนาหนังสือรับรองการเป็นสมาชิกสภาการเหมืองแร่

- หลักฐานที่เชื่อถือได้ว่าพบแร่ หรือมีแร่ชนิดที่ประสงค์จะเปิดการทำเหมืองในเขตคำขออนั้น
- สำเนาหนังสือมอบอำนาจที่ทำตามแบบอธิบดีกรมอุตสาหกรรมพื้นฐานและการเหมืองแร่กำหนด ในกรณีที่ได้อบรมหมายให้บุคคลอื่นยื่นคำขอแทน

การทำรายงานการวิเคราะห์ผลกระทบสิ่งแวดล้อมและสุขภาพ (บ.ที่ปรึกษาฯ และผู้ประกอบการ)

1. การจัดทำขอบเขตการศึกษา (Scoping) ที่ต้องคำนึงผลกระทบต่อสุขภาพด้วย และจัดทำกรับฟังความคิดเห็นของประชาชน ผู้มีส่วนได้เสีย นั้นเน้นประเด็นสำคัญที่อยู่ในความสนใจของสาธารณะชน
2. ให้แสดงการเชื่อมโยงผลกระทบต่อทรัพยากรสิ่งแวดล้อมทางกายภาพ ชีวภาพ คุณค่าการใช้ประโยชน์ของมนุษย์ คุณค่าต่อคุณภาพชีวิต ที่มีต่อสุขภาพ(อาชีวอนามัย และการสาธารณสุข)
3. นำร่างรายงานฯ นำเสนอต่อสาธารณะ พร้อมรับฟังความคิดเห็นของประชาชน ผู้มีส่วนได้เสีย (Review)
4. จัดทำรายงานฯ ฉบับสมบูรณ์ เสนอต่อคณะผู้ชำนาญการเพื่อพิจารณาให้ความเห็น
5. จัดทำรายงานฯ แก้ไขเพิ่มเติม (ถ้ามี)

การกำหนดขอบเขตการศึกษา (Scoping)

การกำหนดขอบเขตการศึกษาจะต้องไม่กว้างเกินไป เพราะจะทำให้การประเมินดำเนินการได้ยากมาก และไม่ควรถูกกำหนดขอบเขตการศึกษาแคบเกินไป อาจทำให้เกิดการละเลยประเด็นผลกระทบสำคัญบางประการได้ ดังนั้น ในการกำหนดขอบเขตการศึกษาที่เหมาะสมให้พิจารณาจากเกณฑ์ต่างๆ ดังนี้

1. ขอบเขตลักษณะโครงการ
2. ข้อมูลทั่วไปที่มีอยู่ด้าน สิ่งแวดล้อม ทรัพยากรธรรมชาติ สุขภาพ เศรษฐกิจ สังคม วัฒนธรรม ฯลฯ
3. ขอบเขตพื้นที่ สภาพทางสิ่งแวดล้อมของพื้นที่ เช่น สภาพการใช้ที่ดิน ลักษณะลุ่มน้ำ เป็นต้น
4. ประชาชนที่อาจได้รับผลกระทบ
5. ผลกระทบสิ่งแวดล้อมในพื้นที่ที่ผ่านมา ปัจจุบัน และแนวโน้มในอนาคตที่อาจเกิดขึ้นจากโครงการ โอกาสและลักษณะการเกิดผลกระทบสะสม

นอกจากนี้ ควรพิจารณาโอกาสที่จะเกิดผลกระทบต่อสุขภาพ โดยพิจารณาจากปัจจัย ดังนี้

1. สิ่งคุกคามสุขภาพ

- 1.1. สิ่งคุกคามทางกายภาพ เช่น แสง เสียง ความร้อน รังสี ความสั่นสะเทือน ฝุ่น เป็นต้น
- 1.2. สิ่งคุกคามทางเคมี เช่น โลหะหนัก สารอินทรีย์ระเหยง่าย (VOCs) การผลิต ขนส่ง และการเก็บวัตถุดิบอันตราย เป็นต้น
- 1.3. สิ่งคุกคามทางชีวภาพ เช่น ปรสิต ยุง แบคทีเรีย ไวรัส เป็นต้น
- 1.4. สิ่งคุกคามทางการเกษตร เช่น การยกของหนัก ลักษณะท่าทางการทำงานที่ไม่เหมาะสม เป็นต้น
- 1.5. สิ่งคุกคามต่อจิตใจ เช่น ความเครียด ความกังวล ความรำคาญ เป็นต้น
- 1.6. สิ่งคุกคามต่อสังคม เช่น การขาดความสัมพันธ์ทางสังคมหรือชุมชน เป็นต้น

2. ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม

- 2.1. การเปลี่ยนแปลงสภาพการใช้ทรัพยากรธรรมชาติ ไม่ว่าจะเป็นทรัพยากรที่ดิน ทรัพยากรน้ำ ทรัพยากรประมง ทรัพยากรป่าไม้ ความหลากหลายทางชีวภาพ ทรัพยากรแร่ธาตุ ทรัพยากรธรรมชาติอื่นๆ และระบบนิเวศ
- 2.2. แหล่งพักผ่อนหย่อนใจ แหล่งประวัติศาสตร์ วัฒนธรรม สิ่งสำคัญทางศาสนา
- 2.3. ทรัพยากรหรือชนิดพันธุ์ของสิ่งมีชีวิตที่มีความสำคัญทางการค้าหรือในด้านอื่นๆ
- 2.4. การกำเนิดและการปล่อยของเสียและสิ่งคุกคามสุขภาพ จากการก่อสร้าง จากกระบวนการผลิต และกระบวนการอื่นใด ไม่ว่าจะเป็นขยะ กากของเสีย กากของเสียอันตราย น้ำเสีย ขยะติดเชื้อ ความร้อน มลสารทางอากาศ ฝุ่น แสง เสียง กลิ่น การสั่นสะเทือน และกัมมันตภาพรังสี
- 2.5. ระดับการปนเปื้อนในสิ่งแวดล้อม เช่น อากาศ น้ำ ดิน สิ่งมีชีวิต เป็นต้น
- 2.6. การก่อให้เกิดเชื้อหรือพาหะนำโรคเพิ่มขึ้น
- 2.7. สาธารณูปโภคในชุมชน เช่น น้ำดื่ม การบำบัดน้ำเสีย การจัดการของเสีย การขนส่ง การอยู่อาศัย เป็นต้น
- 2.8. ความปลอดภัยต่อชีวิตและทรัพย์สิน

3. ปัจจัยต่อการสัมผัส

- 3.1. เส้นทางการรับสัมผัสเข้าสู่ร่างกาย เช่น โดยการหายใจ การรับประทาน การสัมผัสทางผิวหนัง เป็นต้น
- 3.2. การรับสัมผัสของคนงานหรือผู้ปฏิบัติงานในโครงการ
- 3.3. การรับสัมผัสของประชาชนโดยรอบโครงการ
- 3.4. การระบุกลุ่มเสี่ยง กลุ่มที่มีความเสี่ยงสูง
- 3.5. ปริมาณและระยะเวลา ที่ได้รับเข้าสู่ร่างกาย

4. ลักษณะผลกระทบต่อสุขภาพ
 - 4.1. อัตราการตาย
 - 4.2. อัตราการเจ็บป่วย ทั้งจากโรคติดต่อ และไม่ติดต่อ ผลกระทบที่เกิดขึ้นแบบเฉียบพลันหรือเรื้อรัง
 - 4.3. อัตราการเกิดผลกระทบทางจิตใจ ความเครียด
 - 4.4. การบาดเจ็บและอุบัติเหตุ
 - 4.5. การเปลี่ยนแปลงทางพันธุกรรม
 - 4.6. ผลกระทบต่อคนรุ่นหลัง
 - 4.7. ผลกระทบต่อกลุ่มที่มีความเสี่ยงสูง
 - 4.8. การกระตุ้นหรือส่งเสริมสุขภาพ ความรุนแรงของโรค
 - 4.9. ผลกระทบสะสม
5. ผลกระทบต่อระบบสุขภาพ
 - 5.1. ความต้องการพัฒนาระบบสุขภาพโดยรวม ตาม พรบ. สุขภาพแห่งชาติ พ.ศ. 2550
 - 5.2. ความต้องการดูแลสุขภาพเรื่องใดเรื่องหนึ่ง หรือประชากรกลุ่มใดกลุ่มหนึ่งโดยเฉพาะ
 - 5.3. การพัฒนาระบบบริการสุขภาพ โดยเฉพาะ ด้านอนามัยสิ่งแวดล้อม ด้านอาชีวอนามัย และ อาชีวเวชศาสตร์
6. ผลกระทบต่อสังคมและชีวิตความเป็นอยู่
 - 6.1. การเปลี่ยนแปลงและผลกระทบต่ออาชีพ การจ้างงาน และสภาพการทำงานในท้องถิ่น ทั้งทางบวกและลบ เช่น ความเสี่ยงและอุบัติเหตุจากการทำงาน การเปลี่ยนแปลงในระบบนิเวศทรัพยากร และห่วงโซ่อุปทานของสินค้าและบริการที่เป็นรากฐานการดำรงชีวิตหลักของประชาชน กลุ่มใดกลุ่มหนึ่งในพื้นที่
 - 6.2. การเปลี่ยนแปลงและผลกระทบต่อความสัมพันธ์ของประชาชนและชุมชน ทั้งความสัมพันธ์ภายในชุมชนและภายนอกชุมชน โดยเฉพาะอย่างยิ่งการอพยพของประชาชนและแรงงาน การเพิ่ม/ลดพื้นที่สาธารณะของชุมชน (Public Space) และความขัดแย้งที่อาจเกิดขึ้นจากการดำเนินการ โครงการหรือกิจการดังกล่าว
 - 6.3. ผลกระทบต่ออนามัยสิ่งแวดล้อม
 - 6.4. ผลกระทบต่อสังคม วัฒนธรรมและวิถีชีวิต
 - 6.5. ผลกระทบต่อการศึกษา
 - 6.6. ผลกระทบต่อเครือข่ายสนับสนุนทางสังคม
 - 6.7. ประโยชน์ทางสุขภาพที่จะได้รับจากโครงการ

การประเมินผลกระทบสิ่งแวดล้อม (Assessment)

การประเมินผลกระทบทางสุขภาพ มีวัตถุประสงค์หลักในการคาดการณ์ผลกระทบต่อสุขภาพที่อาจเกิดขึ้นจากการดำเนินการของโครงการหรือกิจการ โดยพิจารณาจากปัจจัยที่เกี่ยวข้องตามหลักการของการประเมินความเสี่ยง ได้แก่ การระบุสิ่งคุกคามสุขภาพ (hazard identification) ความสัมพันธ์ระหว่างปริมาณกับการตอบสนอง (dose response relationship) การประเมินการสัมผัส (exposure assessment) และการจำแนกลักษณะความเสี่ยง (risk characterization) ตามที่กำหนดไว้ในขั้นตอนของการกำหนดขอบเขตการศึกษา (scoping) และควรมีองค์ประกอบที่สำคัญดังนี้

1. การนำเสนอข้อมูลของสิ่งคุกคามสุขภาพ การเจ็บป่วย โรค การบาดเจ็บ ความพิการ และปัจจัยต่างๆ ที่มีผลต่อสุขภาพ
2. ขนาดของความเสี่ยงและผลกระทบทางสุขภาพที่อาจเกิดขึ้นทั้งทางบวกและลบ
3. ความเชื่อมโยงระหว่างปัจจัยที่มีผลต่อสุขภาพกับผลกระทบทางสุขภาพ
4. มาตรการในการลดผลกระทบทางสุขภาพ และมาตรการติดตามตรวจสอบ

ร่วมแสดงความคิดเห็นได้ที่

<http://www.dpim.go.th/publichearing/nal/newsall.php?xnews=06>

ขั้นตอนดำเนินการอนุญาตประทานบัตร

